

[Aksel Larsen.]

kende i, og det er allerede nævnt af andre ordførere. Lad mig også sige, at mandatfordelingen efter denne valglov bliver meget, meget vanskelig at forstå for vælgerne. Det er jo rigtigt, at stemmer afgivet på et partis kandidater f. eks. i Københavns amt kan bevirke, at det pågældende parti får valgt et medlem i Jylland, som det ellers ikke ville have fået valgt, og som ikke kan vælges på jyske stemmer. Vi har også været ude for tilfælde, hvor valgte folketingsmedlemmer går ud af folketinget af den ene eller anden grund og skal have en stedfortræder ind; hvis f. eks. et folketingsmedlem valgt i Århus amt går ud af folketinget, kan vi risikere, at det bliver en fra Maribo, der skal ind, som just ikke repræsenterer Århus amt. Al den slags er der meget af, og hvis jeg var Holger Eriksen, kunne jeg holde et meget mere instruktivt og morsomt foredrag om disse urimeligheder i valgloven. Jeg skal ikke gøre det, alle kender dem; jeg vil kun gøre opmærksom på, at her havde der været anledning til at foretage en virkelig revision af valgloven og sige: nu skal vi have en valglov, der er fornuftig og overskuelig, og som fordeler mandaterne retfærdigt efter anskuelser.

Jeg har tilladt mig for udvalget som notat at forelægge en skitse til, hvorledes jeg mener valgloven kunne være, og jeg har ladet det væsentlige af den optrykke i betænkningen. De medlemmer, der måtte have læst betænkningen, kender den, men jeg skal tillade mig ganske kort at referere den her — ja, der er ikke én, men to skitser.

Den ene skitse bygger på en skitse, jeg tidligere har udarbejdet sammen med hr. Holger Eriksen, da han var herinde. Efter den skulle landet deles op i større valgområder; man skulle gå bort fra tillægsmandaterne og have lukkede valg inden for disse valgområder, sådan at hvert af dem i forhold til vælgertallet fik et antal mandater, der så blev fordelt på den måde. Vi fik dengang skitsen beregnet, og det viste sig, at hvad enten man delte landet op i 7 eller 9 områder, ville folketingets partimæssige sammensætning praktisk taget blive uforandret i forhold til de resultater, der måtte opnås med den eksisterende valglov.

Hvis ikke jeg husker meget fejl, var det sådan dengang, at socialdemokratiet ville få

et mandat mere, de radikale ville få et mandat mindre, SF ville få et mandat mindre, og venstre ville vinde et mandat. Men det var meget små forskudninger, og til gengæld havde man den fordel, at man vidste, at den, man stemte på lokalt, havde chance for at blive valgt; man vidste, at stemmen blev i området, og når stemmerne var talt op, var mandaterne fordelt, og man behøvede ikke at vente hverken 8 eller 14 dage på at finde ud af, hvordan det nu i grunden var gået.

Jeg har nu skitseret, hvordan det kunne gøres. Jeg har foreslået landet delt op i 10 sådanne områder byggende på den nuværende amtsinddeling, idet en del af de små amter efter min opfattelse må slås sammen til ét valgområde. Jeg kan ikke se andet, end at denne skitse må kunne beregnes af indenrigsministeriet i forhold til tidligere valg, så man kan se, hvorledes mandatfordelingen ville have været ved et tidligere valg, f. eks. i 1966 og 1968, hvis det var foregået efter de regler, der er opstillet i denne skitse. Jeg håber, vi får sådanne beregninger foretaget, så man måske kan se, at sådan kan en valglov også være. Det er i og for sig det system, man kan kalde det svenske system; men der er bare den forskel på Sverige og Danmark, at jeg ikke mener, man kan operere med så små områder som de nuværende amter — i Sverige hedder det län — men må have nogle større områder. Men det kan altså gøres.

Min skitse nr. 2 går ud på at lade valget foregå i enkeltmandskredse. Det betinger naturligvis, at man har et passende antal enkeltmandskredse, ikke for mange, og at man har et passende antal tillægsmandater; jeg vil tro, at der skal være omtrent lige mange af hver. Det er også noget, som må beregnes af de særlig sagkyndige. Hvis man gjorde det, tror jeg man ville få en retfærdig fordeling af mandaterne efter de politiske anskuelser i befolkningen. Ja, jeg ved godt, at hvis der er valg i enkeltmandskredse, så vil de to partier, der er de største i den pågældende enkeltmandskreds, komme op at slås om mandatet og have større chance for at få kredsmandater. Men hvis man så sørger for, der er tilstrækkeligt med tillægsmandater til, at de andre partier alligevel får deres part, og regner ud, hvorledes for-